

عنوان مقاله:

تاملی در کارکرد های نماد صلیب و چلیپا در اشعار فردوسی و خاقانی

محل انتشار:

دوماهنامه نخبگان علوم و مهندسی، دوره 2، شماره 3 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

هوشنگ قدسی - عضو علمی گروه علوم انسانی دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید رجایی ارومیه

رسول بهنام - استادیار گروه علوم انسانی دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید رجایی ارومیه

خلاصه مقاله:

دفع این مطالعه، تشخیص میزان اطلاع دو شاعر برجسته ی فارسی؛ فردوسی و خاقانی، از دو نماد صلیب و چلیپا در زبان فارسی و توجیه خلاقیت و نوآوری های این دو بزرگ مرد عرصه ی علم و ادب، در زمینه ی کاربرد آن ها می باشد. صلیب یا همان چلیپا را که یک نشانه ی آریایی است، باید از عجیب ترین نمادهای تاریخ بشری در ضمن سادگی آن به شمار آورد. بررسی ها تایید کرده که انسان های باستان، صلیب را که یک شکل هندسی و شامل دو خط یا میله ی عمود بر هم می باشد، به عنوان یکی از نمادهای عناصر چهارگانه و یا جهت های چهارگانه و یا مفاهیم اولوهی و دنیوی در دو خط عمودی و افقی، تصور می کرده اند که هر شاخه یا هر خانه ی این علامت، محل و مظهر یکی از عناصر اربعه بوده و بر روی هم و با گردش و چرخش خود، نظام طبیعت و ذات آفرینش را حفظ و حرکت و تغییر و یا حیات و ممات را در آن رقم می زده اند. قدیمی ترین نماد صلیب در نقش رستم (به نشانه خورشید) و یا هدایای آخناتون فرعون بزرگ مصر به سران سایر کشورها به (نشان دوستی و صلح) مشاهده می شود، موارد دیگری تایید می کنند که سمبل صلح و دوستی یافتن صلیب در طول زمان ها وجود داشته است، و این رومیان بوده اند که به تبعیت از یهودیان باستان، جهت تنبه بیشتر متخلفان، آن ها را به صلیب کشیده و صورت منفی به این نماد داده اند. مشخص نمودن نظر شعرا و نویسندگان ادب پارسی در این زمینه و این که آیا آن ها از این موارد اطلاعی داشته اند یا نه، یکی از پرسش های اصلی این تحقیق می باشد. از این رو جهت تحدید مساله، دو شاعر از میان شعرای ادب فارسی با دو نوع ادبی مختلف (حماسی - مدحی) به عنوان جامعه هدف انتخاب و جستجو های لازم در این خصوص انجام گرفت. لذا ابتدا با نرم افزار های درج و صریح بسامد ابیاتی که این واژه ها در آن ها به کار گرفته شده بود، تعیین و استخراج و سپس با روش تحلیل محتوا، مضمین داده ها، تحلیل و مقوله بندی گردیدند. نتیجه نشان داد که فردوسی و خاقانی، نه تنها اطلاعی از کاربرد های باستانی در این زمینه نداشته و آن دو، کاربرد یکسانی هم از این دو واژه انجام نداده بلکه هر کدام از منظر نوع ادبی و سبکی خویش، به آن نگریسته اند. با وجود این می توان در مواردی، شباهت های کاربردی نزدیکی را در آثار هر دو شاعر در این زمینه ردیف نمود که برجسته ترین آن، قرار دادن صلیب به عنوان نماد کفر در مقابل اسلام است.

کلمات کلیدی:

صلیب، چلیپا، فردوسی، خاقانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/685999>

